Klimaaktivister vil stoppe ny oliejagt: Truer med at sagsøge den danske stat

Regeringen risikerer at bryde både klimaloven og menneskerettighederne, hvis den fortsætter jagten på olie og gas i Nordsøen. Nu forbereder en række ngo'er et muligt søgsmål mod den danske stat.

Foto: Will Rose/Ritzau Scanpix

21. oktober 2026 kl. 04.00

Tekst

Simon Friis Date
Redaktør, Altinget Klima

Det politiske slagsmål om ny dansk olie og gas kan ende i retssalen.

En række ngo'er truer nu med at lægge sag an mod staten, hvis regeringen beslutter at forlænge licenser til at udvinde fossil energi i Nordsøen.

"Vi er overbeviste om, at regeringen er på meget tynd is," siger Christian Fromberg, der er kampagneleder i Greenpeace.

Sammen med en række ngo'er og græsrodsbevægelser, herunder Klimabevægelsen og Fossilfri Fremtid, er han i gang med at forberede en sag mod den danske stat.

> **Det er nødvendigt at tage alle midler i brug.**
>
> **Johanne Bønløkke Høgfeldt**
> Koordinator, Fossilfri Fremtid

Organisationerne mener, at regeringen vil komme på kant med klimaloven, Parisaftalen og menneskerettighederne, hvis de går videre med den fossile jagt i Nordsøen.

"Det står i klimaloven, at Danmark skal arbejde for at nå Parisaftalens mål," siger Fromberg med henvisning til den internationale klimaaftale fra 2015, hvor 192 lande aftalte at arbejde for at begrænse klodens temperaturstigninger.

"Vi ved, det vil få enorme konsekvenser, hvis regeringen beslutter at forlænge licenserne. Det vil medføre store klimaudledninger og det vil medføre konkrete konsekvenser, som det er svært at se, er forenelige med menneskerettigheder og vores forpligtelse i Parisaftalen."

Nej til nyt

"Det er nødvendigt at tage alle midler i brug, fordi den her beslutning vil være så dårlig og kritisabel," siger Johanne Bønløkke Høgfeldt, der er koordinator i græsrodsbevægelsen Fossilfri Fremtid.

Hun påpeger, at det franske energiselskab Total Energies, som sidder på de nuværende licenser i den danske del af Nordsøen, selv har fremlagt planer om at åbne nye oliefelter, hvis regeringen beslutter at tillade forlængelserne.

Og derfor er det reelt en ny oliejagt, der ligger bag forlængelserne.

"Det sidste, vi har brug for, er at bygge ny fossil infrastruktur," siger hun.

Beslutningen om at forlænge licenserne til fossil udvinding i Nordsøen er endnu ikke truffet. I januar var SVM-regeringen klar til at give tilladelsen, men efter

regeringsskiftet har klimaminister Samira Nawa (R) foreløbig bedt sit ministerium om at beregne de eventuelle konsekvenser for klimaet, økonomien og forsyningssikkerheden.

> **Vi er nu nået til et tidspunkt, hvor konsekvenserne af klimaforandringerne bliver så tydelige, at de er også et spørgsmål om jura.**
>
> **Christian Fromberg**
> Kampagneleder, Greenpeace

Altinget har præsenteret kritikken og udsigten til et muligt søgsmål for klimaministeren og tilbudt et interview, men modtog i stedet et skriftligt svar fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Heri skriver ministeriet, at "de fremlagte synspunkter bygger på hypotetiske scenarier, da regeringen ikke har truffet beslutning".

Ministeriet skriver desuden, at "Energistyrelsen er ved at analysere nye oplysninger, som de har modtaget fra branchen siden sommer, og dette arbejde skal bl.a. færdiggøres, før regeringen kan tage stilling."

Schweizisk forbillede

Mens Nawas embedsværk regner, forbereder aktivisterne en mulig retssag.

Det gør de efter rådgivning fra Nikolaj Nielsen, der er advokat med speciale i blandt andet EU-ret og miljøret hos Kontra Advokater.

Ifølge ham har en række retssager i de senere år banet vejen for, at regeringer bliver stillet juridisk til ansvar for deres klimapolitik.

I 2024 slog Den Europæiske menneskerettighedsdomstol fast, at lande, som har skrevet under på menneskerettighederne, også er forpligtet til at begrænse klimaforandringerne.

Ifølge den dom er klimaforandringerne nemlig en trussel mod menneskers sundhed og velbefindende.

Retssagen fra 2024 blev ført af en gruppe ældre schweiziske kvinder, som sagsøgte deres egen stat for mangelfuld klimapolitik, og det fik de medhold i.

Det er især sagen fra Schweiz, som de danske ngo'er læner sig op ad. Men i de seneste år har en række sager ved internationale domstole peget i samme retning, påpeger Nikolaj Nielsen.

"De sager slår fast, at en ansvarlig stat, der tager sine borgeres menneskerettigheder alvorligt, skal forholde sig til klimaforandringerne som en trussel mod netop dem," siger han.

"Man kan ikke tilslutte sig menneskerettighederne og Parisaftalen, og så føre en politik, som er uforenelig med dem. Det er kernen i den her sag."

Strammere klimaret

Nikolaj Nielsen mener, at ngo'erne vil kunne vinde sagen. Derfor råder han dem også til gøre alvor af truslerne, hvis regeringen beslutter at forlænge dem.

Og det ville være en "meget spændende" udvikling, lyder det fra Henrik Andersen, der er professor i international ret med speciale i blandt andet klimaret ved Syddansk Universitet.

Ifølge Henrik Andersen er det rigtigt, at der i de senere år har været en bevægelse mod en "strammere" fortolkning af klimaretten.

Men læren fra sagen med de schweiziske seniorer er, at det er brug for mere end henvisninger til Parisaftalen, som ifølge professoren er relativt vag i formuleringerne.

"Man skal kunne henvise til, at et lands klimapolitik er gået bagud eller trukket tilbage," siger han.

En bedre verden

Ifølge Christian Fromberg fra Greenpeace er det stadig håbet, at regeringen beslutter at droppe den nye oliejagt i Nordsøen.

"Vi har ikke noget stort behov for at rasle med sablen," siger han.

"Men det er rettidig omhu at begynde at kigge på et søgsmål, hvis regeringen går videre med det."

Regeringen har slået fast, at målet om at nå klimaneutralitet i 2045 står ved magt, selv ved en forlængelse. Er der ikke mange andre lande, I burde sagsøge, før I sagsøger Danmark?

"Det er rigtigt, at mange andre lande gør det mindst lige så dårligt som Danmark. Men det fritager ikke Danmark fra ansvar. Vi har skrevet i klimaloven at vi vil arbejde for 1,5 graders-målet, så selvfølgelig skal vi holde dem op på det."

Skal planlægning af et lands energipolitik ikke have lov til at være en politisk beslutning?

”Der er ikke nogen tvivl om, at vi lever i en bedre verden, fordi ngo’er har været med til at holde stater og regeringer i ørerne ved at sikre, at de overholder de love, som de vedtager. Det tager ikke politikken ud af politik. Vi er nu nået til et tidspunkt, hvor konsekvenserne af klimaforandringerne bliver så tydelige, at de er også et spørgsmål om jura.”

Nyhedsoverblik

Klimaaktivister vil stoppe ny oliejagt: Truer med at sagsøge den danske stat

Regeringen risikerer at bryde både klimaloven og menneskerettighederne, hvis den fortsætter jagten på olie og gas i Nordsøen. Nu forbereder en række ngo’er et muligt søgsmål mod den danske stat.

Simon Friis Date

EU-dom bør give klimaaktivister blod på tanden, vurderer juraprofessor

Simon Friis Date

Navnenyt

Ny national ekspert indtræder i Dan Jørgensens kabinet

Andreas Kastrup

Navnenyt

Enhedslisten får ny klimaordfører

Megan Vendelbo Owen